

ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

У статті обґрунтовано принципи територіальної організації готельних послуг. Проаналізовано характеристику підходів до визначення «територіальна організація». Сформоване власне визначення готельних послуг в регіоні. Здійснено аналіз теорії регіонального розвитку.

Ключові слова: принцип, територіальна організація, готельні послуги, розміщення.

Цілі дослідження. Метою даної публікації є визначення принципів територіальної організації готельних послуг.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Особливості територіальної організації послуг детально висвітлені в працях Долішнього М.І., Євдокименко В.К., Корецького Л.М., Недашківської Н.Ю., Шаблія О.І. Слід зауважити, що дослідження, які безпосередньо стосуються принципів територіальної організації готельних послуг в регіоні, залишаються недостатньо дослідженими на даний час.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними знаннями. Активний розвиток соціально-економічної діяльності регіонів України обумовлює виникнення потреб у споживанні готельних послуг. Розвиток готельних послуг на сьогодні супроводжується багатьма проблемами економічного, адміністративного та правового характеру, однак сучасні вітчизняні дослідження практично не висвітлюють ці проблеми та шляхи їх вирішення. Однією з таких проблем є нерівномірність розміщення підприємств сфери готельних послуг.

Зважаючи на вищевиділені проблеми у споживанні готельних послуг та сутнісну характеристику їх змісту, вважаємо, що територіальна організація готельних послуг повинна відповідати таким вимогам:

- максимальне наближення готелів регіону до споживачів, що зумовлено необхідністю скорочення транспортних витрат;
- рівномірність розташування готелів на території регіону відповідно до щільності населення;
- оптимізація регіональних потоків відвідувачів із ресурсами та їх розміщенням;
- групове розміщення готельних закладів різної зіркової категорії для комплексного задоволення потреб відвідувачів.

Розміщення готельних закладів по території України дозволить виявити та підтвердити проблеми, що існують у територіальній організації готельних послуг. Цьому повинно передувати дослідження принципів, які впливають на територіальну організацію готельних послуг та зумовлюють регіональні асиметрії.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ефективність розвитку готельних послуг безпосередньо залежить від їхньої територіальної організації. Оскільки територіальна

організація готельних послуг є надзвичайно динамічною, то вона вимагає різностороннього вивчення.

Таблиця 1
Характеристика підходів до визначення «Територіальна організація»

	Вчені	Об'єкти територіальної організації	Вивчення територіальної організації	Визначальні характеристики
1	2	3	4	5
1-й підхід (форма суспільної організації)	І. В. Нікольський [1]	Виробництво	Всі форми суспільної організації виробництва: комплексотворення, кооперування, концентрація і комбінування, які у поєднанні дають народногосподарський ефект	Народно-господарський комплекс як форма суспільної організації
	М. М. Паламарчук [2]	Виробництво	Синтез форм суспільної організації виробництва, що створюють додаткові можливості підвищення продуктивності суспільної праці	Синтез форм суспільної організації
2-й підхід (Просторове розміщення)	А. Є. Пробст [3]	Промисловість	Динамічний і багатоплановий процес розвитку і розміщення промисловості для результативності її функціонування	Процес розвитку і розміщення об'єкта дослідження
	С. І. Іщук [4]	Продуктивні сили	Науково обгрунтоване розміщення взаємопов'язаних виробництв, підприємств сфери обслуговування населення та інфраструктури при найбільш раціональному використанні території на основі реалізації принципів управління	Науково обгрунтоване розміщення об'єкта дослідження
	Н. Н. Некрасов [5]	Продуктивні сили	Науково обгрунтоване розміщення взаємопов'язаних виробництв, підприємств сфери обслуговування населення та інфраструктури яке дає значний економічний і соціальний ефект внаслідок комплексування життєдіяльності людей і повного використання території	Науково обгрунтоване розміщення продуктивних сил внаслідок комплексування життєдіяльності людей
	А. Т. Хрущов [6]	Народне господарство	Система просторового поєднання різних галузей, що сприяє найбільш ефективному використанню ресурсів	Просторове поєднання галузей
	Ю. Г. Саушкін	Продуктивні сили	Відносини, взаємозв'язок, співвпорядкованість, взаєморозміщених компонентів, створення різних варіацій просторових виробничих (соціально-економічних) систем	Взаємодоповненість взаєморозміщених компонентів

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
	З. В. Герасимчук, Н.І. Корецька	Продуктивні сили	Науково обгрунтовану систему просторового впорядкування взаємопов'язаних виробництв, сфери обслуговування населення та виробничої, ринкової, соціальної інфраструктур, що дає значний економічний і соціальний ефект внаслідок раціонального їх поєднання та концентрації.	Система просторового впорядкування взаємопов'язаних виробництв
3-й підхід (Логістичні)	М. В. Глядіна [7]	Елементи регіональної логістичної системи	Науково обгрунтоване поєднання підприємств рекреаційної сфери у логістичні ланцюги для побудови регіональної логістичної системи рекреаційної сфери	Поєднання підприємств у логістичні ланцюги
4-й підхід розміщення об'єкта, що	Авторський підхід	Готельне господарство	Комплекс спеціальних умов, які надаються в певному місці, території (регіоні), котрі містять усі споруди, необхідні для перебування, розміщення, харчування та організації дозвільної діяльності гостя, створюючи атмосферу комфортного перебування в даному місці(з максимально можливими зручностями)	Комплекс спеціальних умов під час перебування поза місцем постійного проживання

Останні, в свою чергу, формуються під впливом передумов та чинників, багато з яких мають суспільно географічний характер. Нерівномірність розміщення готельних комплексів зумовлена відсутністю використання принципів територіальної організації готельних послуг.

Проблемам територіальної організації готельного бізнесу присвячені роботи з різних галузей науки: географії, економіки, містобудування, соціології, медицини тощо. Але, з огляду на трансформацію суспільних відносин, більшість з них втратили свою актуальність і вимагають перегляду з врахуванням сучасних умов господарювання. Тобто, виникає необхідність розробки методологічних основ для обгрунтування принципів територіальної організації готельних послуг в сучасних умовах.

Розробку принципів територіальної організації готельних послуг пропонуємо розпочати з дослідження поняття «територіальної організації готельних послуг».

До першого підходу віднесемо трактування змісту поняття територіальної організації як форми суспільної організації об'єкта досліджень. І.В. Нікольський в роботі «Територіальна організація районного виробничого комплексу» дав теоретичне узагальнення змісту поняття «територіальна організація виробництва». В його розумінні це поняття «охоплює всі форми суспільної організації виробництва: комплексоутворення, кооперування, концентрацію і комбінування, які у поєднанні дають народногосподарський ефект». Подібної думки дотримується М.М. Паламарчук, який визначає поняття «територіальна організація виробництва» як синтез форм його суспільної організації, що створює додаткові можливості підвищення продуктивності

суспільної праці. У дослідженнях найбільша увага вченими була приділена такій формі суспільної організації, як комплексоутворення.

Друга група вчених розглядає територіальну організацію як просторове розміщення об'єкта досліджень. Некрасов Н.Н., Іщук С.І., Герасимчук З.В., Корецька Н.І., Саушкін Ю.Г., Хрущов А.Т., Пробст А.Є. під поняттям «територіальна організація» різних об'єктів досліджень розуміють їх «розміщення». Учені у своїх дослідженнях ототожнюють поняття «територіальна організація» і «розміщення», але з цим погодитись не можна, тому що поняття «територіальна організація» за змістом значно ширше, ніж поняття «розміщення», бо останнє – це лише частина процесу територіальної організації. Якщо категорія «розміщення» акцентує увагу на процесах вибору території для налагодження роботи певного підприємства або декількох підприємств, то категорія «територіальна організація» – на територіальні їх поєднання, що є особливо актуальним для підприємств готельної сфери.

Третій підхід визначення територіальної організації в праці Глядіної М.В., розглядається за логістичним напрямом [7]. Визначальним при побудові територіальної організації логістичної системи рекреаційної сфери є обґрунтоване поєднання підприємств, що полягає у формуванні логістичних ланцюгів.

Варто зазначити, що для територіальної організації готельних послуг необхідним є наукове обґрунтування саме розміщення об'єкта, а не просторове поєднання підприємств, оскільки особливістю готельного бізнесу є те, що він пов'язаний не з виробництвом продукції, а з наданням готельних послуг людям, які перебувають поза місцем свого постійного проживання. Розміщення підприємств готельного бізнесу безпосередньо залежить від наявності території з відповідним ресурсним потенціалом та природними умовами. Готельні послуги формуються під впливом потреб населення, що змінюються в залежності від рівня соціально-економічного розвитку території, умов життя і діяльності людей.

Розглянувши три основних підходи до тлумачення змісту поняття «територіальна організація», враховуючи специфіку готельних послуг, підходимо до власного визначення «територіальної організації готельних послуг» – це комплекс спеціальних умов, які надаються в певному місці, території (регіоні), котрі містять усі споруди, необхідні для перебування, розміщення, харчування та організації дозвільної діяльності гостя, створюючи атмосферу комфортного перебування в даному місці (з максимально можливими зручностями).

Правильний вибір принципів територіальної організації готельних послуг дозволить підвищити ефективність функціонування готельного бізнесу у регіоні, а також забезпечить системну спрямованість наукового дослідження і практичну значимість. Наукові принципи територіальної організації готельних послуг в нашому дослідженні базуватимуться на теоріях регіонального розвитку, характеристика яких описана у таблиці 2.

Таблиця 2

Характеристика теорій регіонального розвитку

Теорія	Автор	Зміст теорії
Теорія розміщення промисловості	А. Вебера	Виокремлення зон спеціалізації як фактора територіального розміщення об'єктів
Центральні місця в Південній Німеччині	В. Крісталлер	Виокремлення економічних центрів, які забезпечують продукцією свій округ
Просторової економічної рівноваги	А. Льош	Побудова оптимальної конфігурації районів у вигляді «сот»
Дифузія інновацій як просторовий процес	Т. Хагерстранда	Використання на території таких понять, як відстань, поле, контакт, інформація.

Геомаркетингу	А. Шоу, Л. Уелдом, Дж.Хоуард, Е. Маккарті, А.Корбін	– здійснення географічної сегментації ринків; – визначення розмірів ринкових зон і територіальних характеристик попиту та пропозиції товарів і послуг; – вибір оптимальних схем розміщення підприємств торгівлі
---------------	---	---

Отже, проаналізувавши теорії регіонального розвитку, можна навести принципи, які необхідно враховувати при територіальній організації готельних послуг.

Принципи територіальної організації готельних послуг:

1) принцип раціонального розміщення – полягає в тому, щоб під час розміщення готельних закладів досягалась висока ефективність господарювання та висока якість послуг;

2) принцип територіальності та регіональної цілісності передбачає вивчення просторового групування природних ресурсів, форм матеріалізації виробничого процесу на території регіону, характеру життєдіяльності населення;

3) принцип мінімізації витрат як окремого готелю, так і регіону в цілому;

4) ефективне використання всіх ресурсів територіальної організації готельних послуг;

5) прогнозування динаміки споживчих потоків регіонів;

6) оптимальна організація інфраструктурного обслуговування гостей і населення;

7) принцип системності, який означає, що всі елементи територіальної організації готельних послуг взаємопов'язані між собою і діють заради досягнення єдиної мети;

8) соціальна спрямованість – означає, що при побудові територіальної організації готельних послуг враховуються інтереси населення, гостей, працюючих регіону;

9) комплексності – здійснення централізованого контролю виконання завдань, що стоять перед структурами готельного бізнесу регіону; прагнення місцевої влади регіону до тісної співпраці із зовнішніми партнерами і встановлення міцних зв'язків між різними підрозділами готельних закладів в рамках внутрішньої діяльності;

10) принцип чіткої орієнтація галузей матеріального виробництва на забезпечення потреб готельних установ і людей, які прибувають сюди з різною метою (наявні підприємства виробляють продукцію, необхідну для вжитку усередині регіону: меблі для готелів і підприємств харчування, сувеніри, товари для приїжджих, продукти харчування і іншу продукцію, що йде в основному на забезпечення потреб регіону);

11) принцип науковості, який забезпечує виконання розрахунків на всіх стадіях управління готельними послугами від планування до аналізу; визнання за кваліфікованими кадрами високого статусу готельних закладів;

12) принцип надійності: забезпечення безпеки перебування споживачів в готелях регіону, широке застосування сучасних технологічних засобів безпеки готелю;

13) принцип створення сприятливих умов для інновацій в готельну сферу;

14) принцип комплексоутворення слід розглядати в аспекті надання на одному готельному закладі різнопрофільних готельних послуг (розміщення, харчування, туристичні, екскурсійні та культурні послуги), що пояснюється комплексним характером споживання готельних послуг [5];

15) принцип комбінування використовують багатопрофільні готельні комплекси, які, окрім надання основних послуг відвідувачам, надають додаткові послуги (ресторан,

сауна, перукарня, виклик таксі, прокат авто, покупка і доставка квітів, оренда конференц-залу, турфірма, банк). Отже, комбінування, з точки зору територіальної організації, призводить до зосередження різних процесів вироблення продукції та надання послуг на території даного готелю;

16) принцип концентрації полягає в збільшенні мережі готелів регіону, які концентруються на визначеній території. Проте, в готельному бізнесі із збільшенням розмірів готелів може виникнути проблема неповного використання його потужності (відсутність 100% завантаженості готельних номерів). Для визначення раціональних меж концентрації готельних комплексів необхідно визначати не тільки їх внутрішні ресурсні можливості, але й також територіальні умови конкретного економічного регіону. Ефективному застосуванню цього принципу сприятиме розвиток регіонального маркетингу готельного бізнесу.

Висновки. Всебічне врахування принципів територіальної організації готельних послуг сприятиме раціональному, цільовому їхньому призначенню з метою вирішення комплексних завдань регіонального ринку готельних послуг, пов'язаних з реалізацією готельних послуг. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку передбачають методикою оцінки територіальної організації готельних послуг.

Список використаної літератури:

1. Копанев Г.В. Региональная экономика (вводная часть). – Ижевск, 1994. – 297 с.
2. Новоселов А.С. Теория региональных рынков: Учебник. – Ростов-на-Дону: Феникс; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2002. – 448 с.
3. Семіколенова С.В. Региональные особенности развития гостиничного хозяйства в Украине // Ломоносов 2006. Сборник тезисов. – М.: Издательство МГУ, 2006. – Т II. – С. 900-901.
4. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування. Механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
5. Шмагина В.В., Харичков С.К. Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украина, 2000. – 470 с.
6. Дудкіна О.П. Регіональні особливості розвитку рекреаційних зон: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.10.01 / НАН України. – Львів, 1999. – 20 с.
7. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації: Монографія / З. Герасимчук, М. Глядіна – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 161 с.

СИДОРУК С.В. ПРИНЦИПЫ ТЕРРИТОРИАЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ

В статье обоснованы принципы территориальной организации гостиничных услуг. Проанализирована характеристика подходов к определению «территориальная организация». Сформировано собственное определение гостиничных услуг в регионе. Проведено анализ теории регионального развития.

Ключевые слова: принцип, территориальная организация, гостиничные услуги, размещение.

CYDORUK S.V. THE PRINCIPLES OF THE TERRITORIAL ORGANIZATION OF HOTEL SERVICES

The article substantiates the principles of territorial organization of hotel services. Analyzed the characteristics of approaches to the definition of "territorial organization". Formed their own definition of hotel services in region. Helded analysis theory of regional development.

Keywords: principle, territorial organization, hotel services, accommodation.